

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Прев 478/2022
28.04.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранка Станића, председника већа, Татјане Матковић Стефановић, Татјане Миљуш, Јасмине Стаменковић и Драгане Маринковић, чланова већа, у правној ствари тужиоца АА, предузетник из ..., Самостална угоститељско-трговинска радња на велико и мало АА, чији је пуномоћник Биљана Анђелковић, адвокат у ..., против туженог Banca Intesa АД Београд, ул. Милентија Поповића бр. 7Б, чији је пуномоћник др Немања Алексић, адвокат у ..., ради утврђења ништавости и исплате, вредност предмета спора 2.500,00 динара, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 5Пж 3773/2021 од 18.11.2021. године, у седници већа одржаној дана 28. априла 2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

I ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Привредног апелационог суда 5Пж 3773/2021 од 18.11.2021. године.

II УСВАЈА СЕ ревизија, **ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ** пресуда Привредног апелационог суда 5Пж 3773/2021 од 18.11.2021. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Привредног суда у Београду 14П 7596/2020 од 16.03.2021. године и **ОДБИЈА СЕ** захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

III ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 37.500,00 динара, у року од 8 дана од дана пријема писаног преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Привредног суда у Београду 14П 7596/2020 од 16.03.2021. године у ставу првом изреке усвојен је тужбени захтев па је утврђено да је одредба члана 3.5 Обавезних елемената уговора о кредиту бр. ... од 04.03.2016. године, који чине Прилог 1. уговора о кредиту бр. ... од 04.03.2016. године, а која гласи: „Накнада за обраду захтева за коришћење средстава кредита. Корисник кредита је обавезан да одмах по пријему обрачуна плати банци накнаду предвиђену важећом Тарифом накнада за услуге банке у износу од 1,00% од износа кредита одређеног у тачки 2.3 овог Прилога, што укупно износи 2.500,00 динара“, апсолутно ништава и не производи правно

дејство. У ставу другом изреке усвојен је тужбени захтев и обавезан тужени да тужиоцу исплати износ од 2.500,00 динара са законском затезном каматом почев од 04.03.2016. године до исплате. У ставу трећем изреке обавезан је тужени да тужиоцу плати износ од 31.704,30 динара на име трошкова парничног поступка.

Пресудом Привредног апелационог суда 5Пж 3773/2021 од 18.11.2021. године, у ставу првом изреке, тачка 1), преиначена је првостепена пресуда и пресуђено тако да се одбија тужбени захтев да се утврди да је ништав и не производи правно дејство одредба члана 3.5 Обавезних елемената уговора о кредиту бр. ... од 04.03.2016. године, који чине Прилог 1. уговора о кредиту бр. ... од 04.03.2016. године чија је садржина ближе наведена у изреци првостепене пресуде. У тачки 2) истог става одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да му тужени исплати износ од 2.500,00 динара са законском затезном каматом од 04.03.2016. године до исплате. У тачки 3) обавезан је тужилац да туженом накнади парничне трошкове у износу од 27.300,00 динара са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Против правноснажне другостепене пресуде тужилац је изјавио благовремену ревизију са позивом на одредбу члана 404. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао посебну ревизију тужиоца и утврдио да испуњава услове прописане одредбом члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20) за одлучивање о истој, због потребе за уједначавањем судске праксе у одлучивању о захтевима тужилаца за утврђење ништавости уговорних одредаба којима су корисници кредита обавезани да банци плате трошкове обраде кредитног захтева и враћање тако наплаћеног износа по основу правно неоснованог обогаћења.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку и одлучио да је ревизија тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању које међу парничним странкама није било спорно, тужилац и тужени су закључили Уговор о кредиту од 04.03.2016. године чији саставни део чине Обавезни елементи уговора о кредиту под истим бројем и од истог датума – Прилог бр. 1, којим уговором је банка тужиоцу одобрила кредит у износу од 250.000,00 динара. У члану 8. уговора одређене су накнаде и трошкови, тако што је у тачки 3.5 Прилога број 1, предвиђена накнада за обраду захтева за коришћење средстава кредита, па је тужилац као корисник кредита обавезан да одмах по пријему обрачуна плати банци накнаду предвиђену важећом Тарифом у висини од 1% од износа одобреног кредита, што укупно износи 2.500,00 динара. Даље је утврђено да је од тужиоца наплаћена наведена накнада на дан потписивања уговора, као и да су приликом потписивања уговора тужиоцу предати План отплате кредита и Обавезни елементи уговора, који носе исти датум као и датум уговора.

На основу утврђеног чињеничног стања, полазећи од одредбе члана 46. и 47. Закона о облигационим односима, Закона о банкама и Одлуке НБС-а о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику из 2011. године, првостепени суд је стао на становиште да је

тужбени захтев у целости основан. Првостепени суд образлаже да тужена банка није доказала у смислу члана 228. и 231. Закона о парничном поступку да је у погледу предметног уговора о кредиту доставила тужиоцу понуду у складу са чланом 32. став 1. ЗОО и члана 12. цитиране Одлуке Народне банке Србије, која треба да садржи трошкове кредита, висину ефективне каматне стопе и укупан износ који ће корисник платити током периода отплате кредита, врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита и да ли су фиксни или променљиви. Даље се образлаже да је достављање овакве понуде изричито прописано у члану 12. Одлуке НБС, а управо ради тога да би корисник кредита у предуговорној фази био упознат на јасан и недвосмислен начин са свим накнадама и трошковима, па и са спорном накнадом за обраду захтева за коришћење средстава кредита. Првостепени суд сматра да се Обавезни елемент уговора о кредиту и План отплате кредита не могу сматрати понудом будући да су тужиоцу достављени приликом закључења уговора о кредиту и као такви се не могу сматрати понудом из члана 32. став 1. ЗОО-а и члана 12. Одлуке НБС.

Из наведених разлога првостепени суд је утврдио ништавост спорне уговорне одредбе и обавезао туженог да тужиоцу исплати новчани износ од 2.500,00 динара.

Привредни апелациони суд не прихвата материјалноправне закључке првостепеног суда. Према становишту другостепеног суда, погрешно је првостепени суд применио правило о терету доказивања када је закључио да тужена банка није доказала да је пре закључења уговора о кредиту тужиоцу, као кориснику кредита, уручила понуду сачињену на одговарајућем обрасцу предвиђеном Одлуком Народне банке Србије из 2011. године. Другостепени суд полази од Закона о заштити корисника финансијских услуга, и то члана 17., и налази да је тужена банка кориснику кредита, овде тужиоцу, пружила информације и одговарајућа објашњења о условима кредита тако што је тужиоцу уручила Обавезне елементе уговора о кредиту које садрже све обавезне податке предвиђене поменутом Одлуком Народне банке Србије. Наведени образац садржи све што се од банке захтева у циљу информисања клијента о свим накнадама и трошковима које је дужан да сноси у поступку реализације кредита, па закључује да је тужена банка доказала да је у предуговорној фази тужилац био упознат са свим елементима његових обавеза, па самим тим и са обавезом предвиђене оспореном одредбом уговора.

Из наведених разлога другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбене захтеве тужиоца за утврђење ништавости спорне уговорне одредбе којом је предвиђена наплата трошкова обраде кредита, и захтев којим је тужилац тражио да се тужени обавезе на плаћање износа од 2.500,00 динара на име стеченог без основа.

Врховни касациони суд не прихвата изнето правно становиште другостепеног суда и налази да се основано ревизијом указује да је у другостепеној одлуци погрешно примењено материјално право.

Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику, донетој од стране Народне банке Србије („Службени гласник РС“ бр 65/2011), ближе се уређују услови, начин и обрачун

ефективне каматне стопе, изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, као и форма и садржина образаца, план отплате кредита, и прегледа обавезних елемената кредита. Одредбом члана 12. Одлуке прописано је да је банка дужна да пре закључења уговора о кредиту уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу прилога један ове одлуке, где је прописан изглед и садржина Обрасца 1-б – основни подаци о кредиту, а који образац се назива понуда и садржи тачно прописане податке. Поред наведеног, одредбом члана 13. став 1. Одлуке прописано је да је банка дужна и да уручи кориснику кредита, уз примерак закљученог уговора о кредиту, преглед обавезних елемената уговора сачињен на одговарајућем обрасцу прилога два ове одлуке, где је прописан изглед и садржина обрасца 1- б – ОЕ кредита, под називом обавезни елементи уговора и он садржи тачно прописане податке. Имајући у виду садржину цитираних материјалноправних одредби којима је уређено поступање банке у поступку закључивања уговора и обавештавања клијента о свим битним подацима од којих зависи економски терет који подноси приликом реализације уговора о кредиту, Врховни касациони суд налази да тужена банка у конкретном случају није поступила у складу са цитираном Одлуком будући да тужиоцу није уручила понуду прописану на одговарајућем обрасцу 1-б, који образац се и назива понуда. Не могу се прихватити закључци другостепеног суда да је уручењем обрасца обавезни елементи уговора (образац 1-б из прилога два цитиране одлуке), банка поступила у свему у складу са императивним прописима, те да је на тај начин тужилац на јасан и недвосмислен начин обавештена о својој обавези, укључујући и обавези сношења трошкова, будући да је за уговоре након 2011. године на основу изричите одредбе Одлуке Народне банке Србије прописана обавеза банке да корисницима кредита уручује понуду састављену на посебном обрасцу. Стога, правилно је становиште првостепеног суда да тужена банка није поступила у складу са одредбом члана 12. Одлуке о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе, изгледу и садржине образаца који се уручују кориснику, те да на тај начин није тужиоца обавестила у предговорној фази о свим трошковима које је дужан да сноси у поступку реализације кредитног захтева, што спорну уговорну одредбу чини ништавом.

Позивање другостепеног суда на Закон о заштити корисника финансијских услуга, иако се односи на предметну материју, не представља непосредан правни извор којим се уређују односи између клијента и банке у поступку закључења уговора о кредиту. Ово из разлога што се наведеном Одлуком НБС-а, на императиван начин уређују начин и услови под којима банка упознаје клијента са свим битним подацима уговора о кредиту, укључујући и трошкове обраде кредитног захтева, те стога представља примарни нормативни оквир за оцену пуноважности уговорних одредби са аспекта поштовања правила и процедура прописаних овом Одлуком, што подразумева и питање уручења понуде и њене садржине.

Из наведених разлога Врховни касациони суд је становишта да другостепени суд није правилно применио материјално право, због чега је донео погрешну одлуку којом је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. Следом реченог, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку преиначио другостепену пресуду, одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду налазећи да је првостепени суд на утврђено чињенично стање правилно применио материјално право.

Одлуку о трошковима ревизијског поступка донета је применом одредбе члана 163. и 165. Закона о парничном поступку, па су тужиоцу досуђени трошкови ревизијског поступка у укупном износу од 37.500,00 динара, односно појединачно: износ од 18.000,00 динара на име трошкова састава ревизије, износ од 7.800,00 динара на име трошкова судске таксе на ревизију и износ од 11.700,00 динара на име судске таксе на одлуку по ревизији, све према важећој Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Закона о судским таксама.

**Председник већа – судија
Бранко Станић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић